

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประชาชนปรารถนา The Desirable Administrators of Local Administrative Organization

วรยุทธ สถาปนาศุภกุล

Worayuth Sathapanasuphakul

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

Corresponding Author, E-mail: worayuth118@hotmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพตามความมุ่งหวังของทุกฝ่าย ต้องมีหลักการที่สำคัญ กล่าวคือ การเลือกตัวบุคคลที่เข้าไปเป็นตัวแทน เพื่อทำหน้าที่บริหารงานทางฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สมาชิกสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เลือกเข้าเป็นตัวแทน เพื่อไปทำหน้าที่ในการนำเสนอแผนงานในด้านการพัฒนาทุก ๆ ด้าน และพิจารณาแผนงานที่เป็นนโยบายของคณะผู้บริหาร การตัดสินใจเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านความรู้ ความสามารถ ความซื่อสัตย์ สุจริต จะมีผลต่อการพัฒนาองค์การตามหลักวิชาการและหลักสากลได้อย่างยิ่ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความสามารถ 2) ด้านภาวะผู้นำ และ 3) ด้านมีศีลธรรม ปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับปัจจัยส่วนตัว เช่น อายุ รายได้ และอาชีพ ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสำคัญ: ผู้บริหารองค์กร; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น; องค์กรที่ประชาชนปรารถนา

Abstract

The administration of the local administrative organization will be successful and efficient in accordance with the expectation of all parties with the important principles, such as choosing the representatives to perform duties in the legislative assembly as the Local Council Members and the Sub-district Administrative Organization Council members. They are responsible to present the project to develop and consider the policy of administrators. The decision to choose those who have the qualifications of knowledge, ability, and honesty will greatly affect the development of the organization effectively.

The factors of elective decision of the administrators in local government organizations consist of 1) knowledge; 2) leadership; 3) morality. These have relationship with personal factors, such as age, income, and career to elective decisions of the people. But gender, educational level, and social status are not related to the elective decision.

Keywords: Administrators; Local Government Organizations; Desirable Organization

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หัวใจสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย คือการมีส่วนร่วมของประชาชน การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมหนึ่งของทางการเมือง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมด้วยการไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งตัวแทนของตน และการ

ปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานในการเลือกตั้งของประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาการระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นหลักการที่รัฐกระจายอำนาจด้วยการกำหนดให้ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากราษฎรโดยตรง การปกครองท้องถิ่นของไทยได้มีพัฒนาการมาตามตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา และ

เมื่อ พ.ศ. 2499 จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็น นายกรัฐมนตรี ได้ดำเนินการจัดตั้งสภาตำบลขึ้นเพื่อจะเป็นหนทางที่ทำให้ประชาชนก้าวไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันสมบรูณ์ และความตั้งใจที่จะส่งเสริมความเจริญของท้องถิ่นก็จะทำสำเร็จเร็วขึ้น

เป้าหมายของการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 มีจุดอ่อนที่ราษฎรในท้องถิ่นยังไม่มี การปกครองตนเองอย่างแท้จริง กล่าวคือ บุคคลที่ทำงานของสภาตำบลยังมีผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามาาร่วมเป็นจำนวนมากและขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการงานด้วยตนเอง การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลน่าจะประสบความสำเร็จในการใช้เป็นองค์การพัฒนาการเมืองระบอบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะสามารถจัดตั้งงบประมาณของตนเอง จัดหารายได้ของตนเอง มีสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงเป็นฝ่ายกำหนดนโยบายและออกข้อบัญญัติต่าง ๆ ของตำบล จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2537 ได้มีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา

เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก วันที่ 2 ธันวาคม 2537 ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2538 ทำให้เกิดองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นในปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมีสภาตำบลที่สมควรได้รับการจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 617 แห่งและต่อมาได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วด้วยเหตุที่เข้าตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จนถึงปัจจุบันมี จำนวน 6,500 แห่ง ก่อนที่จะมีการนำพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาบังคับใช้โดยรัฐบาลมีความคาดหวังให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกลไกสำคัญในการกระจายอำนาจการพัฒนาตามความต้องการของประชาชน

จากปัญหาดังกล่าว การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะประสบความสำเร็จได้ดีมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหวังของทุกฝ่ายนั้น มีหลักการที่สำคัญกล่าวคือ การเลือกตัวบุคคลที่จะเข้าไปเป็นตัวแทน เพื่อทำหน้าที่บริหารงานทางฝ่ายนิติบัญญัติ คือสมาชิกสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เลือกเข้าเป็นตัวแทน เพื่อไปทำหน้าที่ในการนำเสนอแผนงานในด้านการพัฒนาทุก ๆ ด้านและพิจารณาแผนงานที่เป็นนโยบายของคณะ

ผู้บริหารภารกิจเป้าหมายการพัฒนา
ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล,
พิจารณาให้ความเห็นชอบร่าง
ข้อบัญญัติตำบล, พิจารณาให้
ความเห็นร่างข้อบัญญัติงบประมาณ
ต่าง ๆ ของตำบล, ควบคุมการ
ปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย
นโยบาย แผนพัฒนาตำบลและ
ข้อบัญญัติ ระเบียบ ข้อบังคับของทาง
ราชการ” และตรวจสอบการ
บริหารงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพบังเกิดประโยชน์อันสูงสุด
เพื่อตอบสนองความต้องการของ
ประชาชน และการตัดสินใจเลือกผู้ที่มี
คุณสมบัติของผู้แทนที่ดีในด้านความรู้
ความสามารถ ความซื่อสัตย์ สุจริต จะ
มีผลต่อการพัฒนาองค์การตามหลัก
วิชาการและหลักสากลได้อย่างยิ่ง แต่
เมื่อตัวแทนที่ได้รับการคัดเลือกไปเป็น
ตัวแทนไม่มีความรู้ความเข้าใจใน
บทบาทหน้าที่ของตนเองแล้วก็ยากที่
องค์การจะพัฒนาไปดีตามความ
คาดหวังที่ให้องค์การบริหาร
ส่วนตำบลเป็นหน่วยงานพัฒนาใน
ท้องถิ่นได้

เนื้อเรื่อง

**ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ
ของประชาชนในการเลือกตั้ง
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

1) ด้านความรู้ความสามารถ
ปัจจัยด้านความรู้ความสามารถมีผลต่อ
การตัดสินใจของประชาชนสูงสุดคือ
ด้านความรู้ความสามารถ คือ เป็นผู้ที่มี
ความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของ
คนในหมู่บ้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น
เพราะว่า ประชาชนในปัจจุบันได้รับ
ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มากทั้งทางสื่อ
ต่าง ๆ ทั้งทางประสบการณ์จริงจาก
การดำรงชีพอยู่ทุกวัน ได้จากการ
พบปะพูดคุยตามวิถีชาวบ้าน จึงพอรู้ได้
ว่าบุคคลที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนจะต้อง
เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา
บุญธรรมช่วย (2546) ที่ว่าประชาชน
ตัดสินใจเลือกผู้สมัครดำรงตำแหน่ง
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ว่า
การเป็นผู้มีความสามารถในการ
บริหารงานมีความสำคัญ และ
สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภา ชิน
สรนันท์ (2546) ที่ว่า ประชาชนในเขต
เทศบาลเมืองลำพูนส่วนใหญ่ต้องการ
นายกเทศมนตรีที่ซื่อสัตย์ มีความรู้
ความสามารถ

2) ด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนสูงสุด คือ เป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกิจการส่วนรวมของหมู่บ้านหรือชุมชนหมู่บ้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าปัจจุบันหน่วยงานของรัฐเริ่มเข้ามามีบทบาทเข้าถึงประชาชนมากขึ้น เช่น จัดทำแผนงานประจำปีและ แผนงานสามปี ของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบล ได้กำหนดไว้ในระเบียบการบริหารงานที่ดี การจัดทำแผนงานประจำปีเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด แผนงานโครงการนั้นจะต้องมาจากความต้องการของประชาชน จึงกำหนดให้มีการประชุมประชาคมตั้งแต่ระดับหมู่ จนถึงระดับของตำบล จะเห็นได้จากแนวคิดพื้นฐานของภาวะผู้นำ ซึ่ง น.พ.กิติ ตยัคคานนท์ (2535) ได้กล่าวว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader) เป็นแบบดีที่สุจริตใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความคิดเห็นของตน โดยข้อนี้มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนต่ำสุด อันดับสุดท้ายคือ เป็นอดีต กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านมาก่อน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคคลที่เคยเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้านนั้นเปรียบเสมือนเป็นผู้นำตามธรรมชาติคือเป็น

บุคคลที่กว้างขวางหรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งคือเป็นผู้มีบารมี บุคคลเหล่านี้มักจะไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นคนอื่นเท่าใดนักถือว่าตนเองคิดถูกเนื่องจากพี่น้องชาวบ้านให้ความเชื่อถือ จึงอะไรก็จะทำตามใจตนเองไม่ฟังเสียงส่วนรวมและอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ยาวนานบางคนเป็นได้หลายสมัยด้วย จึงเกิดบารมีเป็นที่น่าเกรงขาม

3) ด้าน มีศีลธรรม และคุณธรรม ปัจจัยด้านด้านมีศีลธรรมและคุณธรรม มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนสูงสุด คือ เป็นบุคคลที่มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีศีลธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในบ้านเมืองมีตัวอย่างให้เห็นคือรัฐบาลปัจจุบันถูกฝ่ายตรงข้ามประท้วงต่อต้านกล่าวหาว่า ว่าขาดความชอบธรรม ไม่มีคุณธรรมไม่สมควรอยู่ต่อไป ซึ่งนำเสนอข่าวสารทางสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์อยู่ทุกวัน ประชาชนติดตามข่าวสารทางบ้านเมืองอยู่ทุกวัน เห็นด้วยบ้างไม่เห็นด้วยบ้าง จนซึมซับคำเหล่านี้เป็นประจำ ทำให้มองเห็นภาพว่าบุคคลที่จะมาเป็นผู้นำนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่มีศีลธรรมและคุณธรรมด้วย จะเห็นได้จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมของอริสโตเติล (Aristotle) นักรัฐศาสตร์ชาวกรีก กล่าวว่า จริยธรรม คุณธรรมจึงเป็นเสมือนรากฐานสำคัญต่อความ

เข้าใจเรื่องการเมืองที่แท้จริง สำคัญของจริยธรรมประกอบด้วย คุณธรรมทาง “ปัญญาและทางศีลธรรม” สอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ อารังธัญวงศ์ (๒๕๔๔) ที่ว่า คุณธรรมทางศีลธรรม เกิดจาก กระบวนการอบรมปมนิสัย และ ลักษณะนิสัยเกิดจากการกระทำ คนเราอาจมีปัญญาแต่ไม่มีศีลธรรม กล่าวคือ รู้ว่าความดีคืออะไรแต่ไม่ กระทำความดี ตรงกันข้ามสิ่งที่กระทำ กลับเป็นความชั่ว ดังนั้น เรียกว่า มี ปัญญาแต่ไม่มีศีลธรรม ดังนั้น คุณธรรมทางศีลธรรมจึงขึ้นอยู่กับ การอบรมปมนิสัยให้มีการยึดมั่นในการ กระทำความดี กล่าวคือ มีความรู้ความ ดีคืออะไรยังไม่พอ ยังจะต้องกระทำ ความดีตามที่รู้ด้วยจึงจะเรียกว่ามี ศีลธรรม ศีลธรรม คือ วิธีการกระทำ หรือปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลของการ กระทำนั้น ๆ ถ้ามีการกระทำดี ย่อมจะ ก่อให้เกิดผลดีได้ดีผลที่ดีดังกล่าว คือ ความสุขนั่นเอง วิธีการกระทำที่ดีจึง เป็นการกระทำตามหลักศีลธรรม เพราะมนุษย์มิได้เกิดมาเพื่อแสวงหา ความสุขอย่างเดียว แต่เกิดมาเพื่อจะ เป็นคนมีศีลธรรม คุณธรรมด้วยเพราะ เหตุนี้ ถ้ามีหลักการดีโดยกระทำตาม หลักศีลธรรม และก่อให้เกิดความสุข ด้วยย่อมเป็นยอดปรารถนาของทุกคน โดยข้อนี้มีผลต่อการตัดสินใจของ

ประชาชนต่ำสุด คือ เป็นผู้ที่มีความ อดทนอดกลั้น และสามารถประสาน การแตกแยกในหมู่บ้านหรือชุมชน ที่ เป็นเช่นนี้เพราะว่าในสังคมชนบทยังไม่ ค่อยเห็นความสำคัญค่าว่าอดทนอด กลั้นและความแตกแยกของคนใน หมู่บ้านหรือชุมชนมีไม่มากนักอย่างดีก็ เพียงโกรธกัน ไม่พูดจากันเท่านั้น อีก ทั้งเป็นสังคมและวัฒนธรรมอ่อนน้อม เกื้อกูลกันฉันพี่น้องมากกว่าความ ชัดแย้งในชั้นรุนแรงนั้นในหมู่บ้านหรือ ชุมชนนั้นไม่ค่อยมี

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจของ ประชาชนในการเลือกสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยอายุ รายได้ และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของ ประชาชนในการเลือกสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบล ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน ความมีวุฒิภาวะอาจมีความ ต่างกัน ประชาชนที่มีรายได้ที่มากกว่า อาจมีความเป็นอยู่ที่ดีกว่า ประชาชนที่ ประกอบอาชีพที่ดีกว่าอาจมีความ พร้อมในด้านการครองชีพมากกว่า จึง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ต่างกันมีความสนใจในทางการเมือง มากกว่ากัน ให้มีความสำคัญกับเลือก เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน ตำบลที่ต่างกัน ดังนั้นจึงทำให้ อายุ

รายได้ และอาชีพ มีผลต่อการตัดสินใจ
ของประชาชน

ส่วนเพศ ระดับการศึกษา
และสถานภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับ
การตัดสินใจของประชาชนในการเลือก
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
ที่เป็น เช่น นี้ อาจเป็น เพราะ ว่า
ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศ
หญิง มีระดับการศึกษาและสถานภาพ
ที่ต่างกันแต่ก็สนใจให้ความสำคัญ
ในทางการเมืองที่เหมือนกัน จึงทำให้
การเลือกเป็นสมาชิกสภาองค์การ
บริหารส่วนตำบลไปในทำนองเดียวกัน
ดังนั้นจึงทำให้ เพศ ระดับการศึกษา
และสถานภาพ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ
ของประชาชนใน

สรุป

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี
บทบาทและความสำคัญมากขึ้นใน
ปัจจุบัน ทั้งในด้านการพัฒนาพื้นที่
การจัดบริการสาธารณะให้แก่
ประชาชน นอกจากนี้ ยังเป็นกลไก
สำคัญของการพัฒนา ประชาธิปไตยที่
รากฐาน แต่อย่างไรก็ตามการทำงานของ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยัง
เผชิญปัญหา และอุปสรรคหลากหลาย
ประการ อาทิ ข้อจำกัดด้านงบ

ประมาณ ปัญหาในพื้นที่ที่ยังแก้ไข
ไม่ได้เพียงลำพัง ประกอบกับบริบท
ใหม่ของการเมืองในประเทศ และ
สถานการณ์โลกที่ท้องถิ่นเผชิญอยู่ ไม่
ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพ
ภูมิอากาศ ภัยพิบัติ ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน เทคโนโลยี
สารสนเทศการปฏิรูปทางการเมืองการ
ปกครอง ฯลฯ ล้วนแต่ถือได้ว่าเป็น
ความท้าทายใหม่ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบต่อ
ประชาชนทั้งโดยตรงและอ้อม จึงเป็น
หน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในการรู้เท่าทัน
สถานการณ์ ดำเนินงานเชิงรุก
เตรียมการรองรับเพื่อให้ประชาชนและ
ชุมชนได้รับผลกระทบเชิงลบให้น้อย
ที่สุด ขณะเดียวกันสามารถสร้างโอกาส
แก่ท้องถิ่นและประชาชนในอนาคต
ด้วย นอกจากนี้ เมื่อมองไปยังการหนุน
เสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สร้างสรรค์และพัฒนาการบริหาร
จัดการตามอำนาจหน้าที่ของตนเองให้
มีประสิทธิภาพในขณะเดียวกันก็ให้
ความสำคัญกับการบริหารงานที่มี
คุณธรรมควบคู่ไปด้วย

บรรณานุกรม

- กิติ ตยัคคานนท์. (2535). *เทคนิคสร้างภาวะผู้นำ*. กรุงเทพมหานคร: บัตเตอร์ฟลาย.
- จิราภา ชินสรนันท์. (2546). *ความพร้อมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชนะศักดิ์ ยูวบูรณ์. (2543). *กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี การปกครองที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- นันทพล พงศธรวิสุทธิ. (2548). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการสร้างระบบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญใจ ศรีสถิตนรากร. (2550). *ระเบียบวิธีการวิจัย: แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพมหานคร: ยูแอนด์ไออินเตอร์มีเดีย.
- ประสาน มฤคพิทักษ์. (2541). *แท้ที่จริงธรรมรัฐ คือการสร้างความดีงามร่วมกัน*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- พิศสุภางค์ สุขสัน. (2558). *การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน*. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วาสนา บุญธรรมชวย. (2546). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกสมาชิก อบต. ยุหว่า อ. สันป่าตอง จ.เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. *นโยบายสาธารณะ: แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ*, พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานทะเบียนราษฎร. (2559). *ฝ่ายทะเบียนราษฎรอำเภอแม่ริม เชียงใหม่*. (อัตสำเนา).
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว. *งานนโยบายแผน ปี 2560*. 6 มิถุนายน 2559. (อัตสำเนา).
- อุบล ยะไวทย์ณะวิชัย. (2553). *การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด เชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.